

YTTRANDEN

REGIONKOMMITTÉN

INTERACTIO – PÅ DISTANS – REK:S 144:E PLENARSESSION, 5.5.2021–7.5.2021

Yttrande från Europeiska regionkommittén om Genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter ur ett lokalt och regionalt perspektiv

(2021/C 300/03)

Huvudföredragande:	Anne KARJALAINEN (FI-PES), ledamot av kommunfullmäktige i Kervo
Referensdokument:	Remiss från det portugisiska ordförandeskapet Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter (COM(2021) 102 final)

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Allmänna kommentarer

1. Europeiska regionkommittén välkomnar att det portugisiska ordförandeskapet för Europeiska unionens råd har inkluderat genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter som en prioritering i sitt program, och kommittén har inför det sociala toppmötet i Porto på rådsordförandeskapets begäran utarbetat ett yttrande om det lokala och regionala perspektivet. Det är viktigt att göra ett åtagande på högsta politiska nivå för att främja ett starkt socialt Europa och människors välbefinnande under detta årtionde.
2. Vi välkomnar varmt kommissionens handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som innehåller de långsiktiga strategier och konkreta instrument som krävs för att i alla EU:s medlemsstater bygga upp mer hållbara ekonomiska och sociala system för framtiden.
3. Det är positivt att man i handlingsplanen ger erkänsla för de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att genomföra och utveckla initiativ samt att tillföra dem mervärde. De lokala och regionala myndigheterna har en viktig roll att spela när det gäller att stärka regionernas livskraft och uppnå de kvantifierade övergripande målen för sysselsättning, kompetens och socialt skydd för 2030, förutsatt att tillräckliga medel avsätts för genomförandet av handlingsplanen.
4. Genomförandeplanen stöttar och främjar de lokala och regionala myndigheternas insatser för att fullfölja sysselsättnings- och socialpolitiken. Vi måste se bortom den nuvarande krisen och göra sociala investeringar för att stärka den sociala dimensionen även med tanke på en välfungerande inre marknad.
5. Ett tydligt, samordnat och ambitiöst genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter kommer att bidra till Europeiska unionens åtagande gentemot FN när det gäller att fullfölja Agenda 2030 och dess 17 mål för hållbar utveckling samt till att den europeiska gröna given förverkligas på ett socialt rättvist sätt.

6. Vid genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter ska subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna fastställas på vilken nivå EU och medlemsstaterna ska använda sig av de föreslagna politiska instrumenten och lagstiftningsåtgärderna.

Med förenade krafter i Porto

7. ReK uppmanar medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter och det civila samhället som deltar i det sociala toppmötet i Porto att göra ett gemensamt åtagande att påskynda genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter inom sina behörighetsområden samtidigt som människan sätts i centrum. De flesta verktyg som behövs för att genomföra pelarens principer ligger i händerna på medlemsstaterna, regionala och lokala myndigheter samt arbetsmarknadens parter och det civila samhället. För att lyckas krävs det engagemang och delat ansvar mellan de olika styresnivåerna och de berörda parterna, med stöd av EU-institutionerna. Regioner och kommuner är redo att spela sin roll i uppbyggnaden av ett starkt och motståndskraftigt socialt Europa som säkerställer rättvisa i den gröna och digitala omställningen och möjliggör återhämtning från covid-19-krisen i både ekonomiskt och socialt hänseende. Det finns också ett tydligt stöd från allmänheten för detta, eftersom nio av tio européer anser att ett socialt Europa är viktigt⁽¹⁾.

8. Europa står inför den största hälsomässiga, sociala och ekonomiska krisen i denna generation, vilket är en prövning för den europeiska solidariteten. Covid-19-pandemins inverkan på sysselsättning, fattigdom och människors psykiska välbefinnande kommer att fortsätta under lång tid och ställer krav på sociala och hälsomässiga investeringar av alla förvaltningsnivåer, rätt policymix och ekonomiska resurser. Investeringar och insatser inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens måste ha en stark social dimension, stärka de sociala trygghetssystemen, finansiera arbetstillfällen av hög kvalitet, förbättra och säkerställa de offentliga tjänsterna, minska fattigdomen och främja jämställdhet. Fokus måste ligga på att i synnerhet skydda de mest utsatta medborgarna, exempelvis personer som riskerar att drabbas av fattigdom och social utestängning, ensamstående föräldrar som har svårt att förena arbete och privatliv, personer med funktionsnedsättning, migranter och personer som utsatts för könsrelaterat våld, och göra återhämtningen inkluderande och socialt rättvis. Det grundläggande åtagandet för de offentliga myndigheternas ekonomiska frihet att tillhandahålla, beställa och finansiera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är av största vikt i detta avseende.

9. Europeiska unionen befinner sig vid en vändpunkt där det inte bara är möjligt utan också nödvändigt att tänka nytt. Valfärdssystemen måste ses över i en värld som präglas av globala megatrender. Det är viktigare än någonsin att investera i människors välbefinnande och att beakta fördelarna med välfärdsekonomin. Det sociala toppmötet i Porto är ett viktigt tillfälle att enas om gemensamma mål som sätter människors välbefinnande och jämlikhet i centrum för politiken och prioritera sociala frågor i Europeiska unionen på ett varaktigt sätt.

Gemensamma mål att anta i Porto

10. ReK stöder de tre överordnade mål för sysselsättning, kompetens och socialt skydd som enligt handlingsplanen ska uppnås före slutet av detta årtionde, i linje med FN:s mål för hållbar utveckling. De föreslagna nya överordnade målen ska ha uppnåtts senast 2030 och innebär att minst 78 % av EU:s befolkning i åldern 20–64 år ska ha ett arbete, minst 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år och antalet personer som riskerar fattigdom eller social utestängning ska minska med minst 15 miljoner.

11. För att uppnå sysselsättningsmålet är det nödvändigt att skapa fler högkvalitativa nya arbetstillfällen, förbättra kvinnors sysselsättning, göra det lättare för ungdomar att få tillgång till sysselsättning, med vederbörlig hänsyn till unga som tillhör mindre gynnade grupper, och säkerställa att grupper som är underrepresenterade på arbetsmarknaden deltar fullt ut på denna. Covid-19-krisen har i synnerhet påverkat kvinnors, ungdomars och migranternas sysselsättning samt sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning. Man bör också uppmärksamma svårigheterna för de personer som möter diskriminering på arbetsmarknaden på andra grunder såsom ålder, etniskt ursprung, ras, religion eller övertygelse och sexuell läggning.

12. Vi instämmer i att de föreslagna initiativen avseende arbetsliv och omfattande kollektivförhandlingar är viktiga för att säkerställa ett bättre skydd för arbetstagarna. Nya arbetsformer, arbetskraftens rörlighet, plattformsekonomin, flexibla arbetstider och distansarbete kräver att arbetsmarknadens parter för en gemensam dialog och deltar aktivt i genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Av samma skäl beklagar vi att handlingsplanen inte omfattar en debatt om ett permanent europeiskt arbetslöshetsförsäkringssystem utöver utvärderingen av erfarenheterna av det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (Sure).

⁽¹⁾ Eurobarometer 03/2021 om sociala frågor.

13. De nya strategierna för industrin, den cirkulära ekonomin och små och medelstora företag samt den sociala ekonomin stöder skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet och ökad konkurrenskraft. Dessa strategier måste också minska skillnaderna mellan könen när det gäller förnybar energi och gröna jobb.

14. Kommittén vill rikta uppmärksamheten på befintliga kriterier för socialt ansvar i offentlig upphandling och deras bidrag till förebyggandet av social dumpning. Vi föreslår därför att tilldelningen av offentliga kontrakt i högre grad ska vara beroende av att rättvisa löner och andra anställningsvillkor som fastställs i lag och/eller kollektivavtal följs, även i underleverantörskedjor.

15. Balansen mellan arbete och privatliv och bättre tillgång till arbetsmarknaden för kvinnor, som står för den överväldigande merparten av anhörigvårdarna, måste säkerställas, och särskild uppmärksamhet riktas mot ensamstående föräldrar och stora familjer. Samtidigt förbättrar en ökning av kvinnors sysselsättningsgrad och en minskning av löneskillnaderna kvinnors pensioner och minskar även risken för fattigdom bland pensionärer.

16. Vi efterlyser ett snabbt genomförande av ungdomsgarantin och att insatserna särskilt inriktas på att ta itu med situationen för unga i åldern 15–29 år som varken arbetar eller studerar. Genom att modernisera lärlingsutbildningarna och förbättra praktikprogrammen ökar ungdomarnas chanser att hitta jobb inom tillväxtsektorerna, vilket är viktigt mot bakgrund av att ungdomsarbetslösheten har ökat kraftigt i hela Europa under covid-19-krisen. Vi efterlyser även åtgärder för att undvika att modellerna för att främja ungdomssysselsättning leder till osäkra anställningar.

17. Återhämtningen från covid-19-krisen, den gröna och digitala omställningen och de demografiska förändringarna påverkar Europas regioner och sektorer på olika sätt, vilket kräver omfördelning och omfattande omskolning av arbetskraften. Vi uppmanar medlemsstaterna, de lokala och regionala myndigheterna och arbetsmarknadens parter att hitta lösningar för vuxnas tillgång till kompetenshöjning och omskolning, med utgångspunkt i god praxis och EASE-systemet, särskilt för äldre arbetslösa ⁽²⁾.

18. Utbildnings- och kompetensmålen bör kopplas inte bara till fullbordandet av det europeiska området för utbildning, utan även till det europeiska forskningsområdet och kompetensagendan för Europa, samtidigt som ingen hamnar på efterkälken i den gröna och digitala omställningen.

19. De lokala och regionala myndigheterna har en viktig roll att spela när det gäller att utveckla kompetenspolitiken och tillhandahålla utbildning. Man bör dra nytta av lärlingsavtal som en del av effektiva aktiva arbetsmarknadsåtgärder ⁽³⁾ och inom den europeiska ramen för ändamålsenliga lärlingsutbildningar ⁽⁴⁾ för att göra det möjligt – särskilt för små och medelstora företag – att erbjuda ungdomar lärlingsplatser och förbättra situationen på arbetsmarknaden för underrepresenterade grupper.

20. Det är viktigt att genomföra Europeiska unionens jämlikhetsstrategi på ett effektivt sätt, med särskild uppmärksamhet på integrering av kvinnor i utsatta situationer (kvinnor som utsatts för könsrelaterat våld, ensamstående föräldrar osv.). Jämställdhet och erkännande av varierande könsuttryck måste integreras på ett övergripande sätt i genomförandet av pelaren.

21. Trots de ansträngningar som gjorts har fattigdom eller social utestängning inte utrotats i Europa och covid-19-pandemin förväntas förvärra situationen ytterligare. Även om målet för fattigdomsminskning skulle kunna vara mer ambitiöst, särskilt med tanke på de sociala skador som pandemin orsakar, måste den främsta prioriteringen för årtiondet vara att lyfta minst 15 miljoner personer – varav minst en tredjedel bör vara barn – ur fattigdom, vilket kräver att fokus läggs på de bakomliggande orsakerna till fattigdom och på effektiva åtgärder med heltäckande åtgärder i de mest missgynnade områdena. Nationella inkomststödåtgärder och relaterade stöd tjänster för personer utanför arbetsmarknaden är en sista utväg för att garantera ett värdigt liv.

⁽²⁾ Effektiva aktiva arbetsmarknadsåtgärder (EASE) C(2021) 1372.

⁽³⁾ Se ovan.

⁽⁴⁾ Rådets rekommendation om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar 2018.

22. Kommittén påpekar den viktiga roll som offentliga sociala tjänster spelar på lokal och regional nivå vid genomförandet av viktiga principer för sociala rättigheter för att mildra de negativa sociala konsekvenserna av pandemin. Dessa är avgörande för att göra den ekonomiska återhämtningen mer rättvis och socialt inkluderande, genom stöd till sysselsättning, hälsa och social delaktighet för de mest utsatta.

23. Det är viktigt att genomföra den europeiska barngarantin och strategin för barnets rättigheter på ett effektivt sätt genom nationella barnomsorgsplaner som främjar lika möjligheter för alla barn och bryta den onda cirkel som innebär att sämre förutsättningar överförs från en generation till nästa, genom att garantera tillgång till grundläggande tjänster för barn som riskerar fattigdom eller social utestängning. Alla barn måste ha tillgång till barnomsorg, förskoleverksamhet och förskoleutbildning av god kvalitet, hälsosam kost och aktiviteter efter skolan. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt barn i utsatta situationer, såsom hemlösa barn och barn utan föräldravård, i syfte att ge dem samhälls- och familjebaserad vård och se till att inget barn lämnas utanför. Att förebygga och bekämpa alla former av våld och diskriminering, främja ett barnvänligt rättsväsende och stärka barns deltagande i samhället är också viktiga prioriteringar, vilket tydligt anges även i den nya övergripande EU-strategin för barnets rättigheter. Barnets rättigheter måste också skyddas i den digitala världen.

24. Av samma skäl måste man på ett effektivt sätt tillgodose behoven hos en växande åldrande befolkning och säkerställa dem livskvalitet genom att skydda deras rätt till social omsorg, dagvård och långtidsvård av god kvalitet. Dessa sektorer har drabbats i hög grad av pandemin och lider brist på kvalificerad arbetskraft.

25. Kommuner och regioner har en viktig roll att spela när det gäller att tillhandahålla offentliga tjänster, och tillräckliga ekonomiska resurser måste finnas tillgängliga för denna viktiga uppgift. Investeringar i grön, digital och social infrastruktur minskar de regionala skillnaderna och förbättrar tillgången till överkomliga offentliga tjänster i landsbygdsområden, eftersatta stadsområden, områden som påverkas av struktururomvandlingar och områden med allvarliga och permanenta naturbetingade eller demografiska nackdelar, såsom de yttersta randområdena och mer avlägsna eller isolerade regioner där tillgången till digitala resurser ofta är mer begränsad.

26. Kommuner och städer spelar en viktig roll i stadsplaneringen och i tillhandahållandet av offentligägda, kooperativa, hållbara och prismässigt överkomliga bostäder. Utbudet av anständiga bostäder måste ökas för alla medborgare, och anpassas efter deras specifika behov, till exempel när det gäller äldre personer och personer med funktionsnedsättning, för att bidra till ett självständigt liv och förhindra att de blir institutionaliserade. Detta gäller även behoven för större familjer och ensamstående föräldrar, personer som utsatts för könsrelaterat våld och ungdomar som när de var omyndiga omfattades av skyddsåtgärder. Bostadslösningar måste integreras i de lokala utvecklingsplaner som syftar till att skapa anständiga bostadsområden. Strategier för inkludering, skydd och deltagande bör inte bara tillämpas av EU:s renoveringsvågsstrategi, utan även komma till stånd genom ett starkt åtagande från EU:s och medlemsstaternas sida om att bygga nya bostäder, bland annat för långtidshyreskontrakt. Det är mycket viktigt att se till att lokala och regionala myndigheter bättre kan kombinera olika finansieringskällor och bygga hållbara bostäder. Hemlöshet måste hanteras på ett integrerat och holistiskt sätt genom att man inriktar sig på att förbättra skyddsneten för hemlösa när det gäller hälsa och socialt stöd. Till exempel har metoden "bostad först" (Housing First) varit framgångsrik när det gäller att minska långvarig hemlöshet. Lokala och regionala myndigheter bör därför ingå i den europeiska plattformen för åtgärder mot hemlöshet. Det är därför beklagligt att det i handlingsplanen inte fastställs något kvantitativt mål för kampen mot hemlöshet.

27. Lokala och regionala aktörer har en betydande möjlighet att påverka utsläppen under de kommande årtiondena genom hållbar planering och investeringar i energiproduktion, byggnation och transport. Åtgärder som vidtas i anslutning till den europeiska byggnadsrenoveringsvågen kan öka sysselsättningen, förbättra livskvaliteten och motverka energifattigdom genom att stödja investeringar i energieffektivitet i låginkomsthushåll. För att skydda hyresgästernas rättigheter och undvika gentrifiering bör bostadskostnaderna neutraliseras (inklusive hyror, energikostnader och driftskostnader) när offentligt stöd tillämpas inom ramen för renoveringsvågen.

28. Covid-19-pandemin har ytterligare vidgat den digitala klyftan. Vi föreslår att man främjar "digital sammanhållning" som ett av EU:s mål så att lämplig digital infrastruktur finns på plats för att se till att göra e-tjänster och digital utbildning tillgängliga för alla. Särskild uppmärksamhet bör ägnas tillgången till digitala verktyg för mindre gynnade och utsatta grupper.

Den sociala resultattavlan

29. ReK påpekar att de nationella genomsnitten för sociala indikatorer inte omfattar alla sociala utmaningar i Europeiska unionen. Detta kan leda till missvisande resultat genom att dölja att det ofta finns sociala och regionala skillnader i medlemsstaterna. En regional social resultattavla skulle kunna bidra till att forma en stark regional uppföljningspolitik som säkerställer att den sociala pelaren genomförs på alla nivåer och att regionala investeringar är inriktade på att uppnå pelarens principer. Den regionala uppföljningen ska bygga på uppgifter som redan samlats in och får inte medföra någon administrativ börda för regionerna.

30. Det är nödvändigt att främja en stark, effektiv och tydlig gemensam EU-politik för att säkerställa en korrekt hantering av migrationsströmmarna där medlemsstaterna och regionerna deltar fullt ut. Kommittén upprepar sin fasta övertygelse "att migrations- och asylpaktens mål, i synnerhet förverkligande av solidaritet mellan medlemsstaterna och en övergripande strategi för att sammanföra åtgärderna på områdena migration, asyl, integration och gränsförvaltning, enbart kan uppnås av medlemsstaterna om de agerar samfällt inom ramen för det gemensamma europeiska asylsystemet och alla medlemsstaters intressen och kapacitet erkänns bättre i solidaritetsmekanismen" ⁽⁵⁾.

31. Det är viktigt att lägga till indikatorer och tillämpa de instrument som har tagits fram inom EU, t.ex. det regionala indexet över social utveckling, som i bred omfattning täcker samtliga 20 principer i den sociala pelaren. Redovisningen av värdena för alla indikatorer bör uppdelas per intresseområde, inbegripet kön, eftersom jämställdhet mellan könen är en övergripande princip för den europeiska pelaren. Det finns ett behov av att vidareutveckla evidensbasen och indikatorerna för de landsspecifika rekommendationerna för att bättre uppnå pelarens mål. De lokala och regionala myndigheterna bör aktivt delta i debatten om att förbättra den sociala resultattavlan.

Socioekonomisk styrning

32. ReK noterar att den europeiska planeringsterminen och faciliteten för återhämtning och resiliens för närvarande är de viktigaste rättsliga instrument som finns tillgängliga för att uppmuntra, stödja och vägleda nationella regeringar att arbeta för genomförandet av principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter i Europeiska unionen. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter bör prioriteras inom ramen för den europeiska planeringsterminen i syfte att säkerställa att återhämtningen från den nuvarande krisen verkligen är inkluderande och tar itu med social utestängning, fattigdom och ojämlikhet.

33. ReK upprepar sitt krav på bättre samordning av den ekonomiska politiken och socialpolitiken mellan EU-nivån och den nationella nivån inom ramen för den europeiska planeringsterminen, och uppmanar de lokala och regionala myndigheterna att i högre grad delta i denna samordning genom delad förvaltning baserad på subsidiaritetsprincipen. Enligt denna princip bör strategisk programplanering och genomförande inte enbart delegeras till medlemsstaterna utan även till de lokala och regionala myndigheterna, som har de bästa förutsättningarna att bemöta lokala behov och utmaningar på ett ändamålsenligt sätt ⁽⁶⁾.

34. Det bör inom ramen för hållbar finansiering inrättas en "social taxonomi" som ett verktyg för att öka investeringarna i social infrastruktur, såsom hälso- och sjukvård, utbildning eller bostäder. Ett sådant verktyg skulle kunna bidra till att hantera utmaningarna när det gäller tillgången till grundläggande tjänster genom att belöna användningen av ny teknik och insatser för att främja en kvalificerad arbetskraft och motverka personalbrist, samtidigt som de sociala infrastrukturinvesteringarna bättre kan erkännas som värdefulla investeringstillgångar.

Finansiering

35. ReK förespråkar att man vid genomförandet på nationell nivå av den europeiska pelaren för sociala rättigheter drar nytta av den fleråriga budgetramen och återhämtningsinstrumentet Next Generation EU, samtidigt som detta gynnar den gröna och digitala omställningen, social rättvisa och motståndskraft.

36. Kommittén uppmuntrar programmyndigheterna att flagga de utgifter inom struktur- och investeringsfonderna som avser genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

37. Vi efterlyser mer resurser till den lokala och regionala nivån från nationella budgetar och EU-medel för att finansiera lokala åtgärder, tjänster och sociala investeringar, i synnerhet för att stödja de mest utsatta grupperna, med respekt för principerna om lika möjligheter och icke-diskriminering.

⁽⁵⁾ COR 4843/2020.

⁽⁶⁾ COR 2167/2020.

38. Vid planeringen av hur medel ska tilldelas bör man i större utsträckning använda bedömningen av deras fördelningseffekter för att bättre uppskatta hur reformer och sociala investeringar återverkar på olika grupper.

Bryssel den 7 maj 2021.

Apostolos TZITZIKOSTAS
*Europeiska regionkommitténs
ordförande*
